כקונה בפרוארי ירושלים חייבת במעשר ובשביעית כא״י קסבר א)כיבוש יחיד שמיה כיבוש והרוצה ליכנס לה בטהרה נכנס והאמרת עפרה טמא אבשידה תיבה ומגדל ב)דתניא בהנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי מטמא רבי יוסי ברבי יהודה מטהר ואפי׳ רבי לא קא מטמא אלא בארץ העמים דגזרו על גושה ועל אוירה אבל סוריא על גושה גזרו על אוירה לא גזרו והקונה שדה בסוריא כקונה בפרוארי ירושלי׳ למאי הילכתא אמר רב ששת לומר ג)שכותבין עליו אונו ואפילו בשבת בשבת ס״ד כדאמר רבא אומר לעובד כוכבים ועושה גה״נ אומר לעובד כוכבים ועושה ואע״ג ד)דאמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב א״י לא גזור רבנן: ת״ר דעבד שהביא גיטו וכתוב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה נכסים לא קנה: איבעיא להו כל נכסיי קנויין לך מהו אמר אביי מתוך שקנה עצמו קנה נכסים א״ל רבא בשלמא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא הדר אמר אביי מתוך שלא קנה נכסים לא קנה עצמו א״ל רבא בשלמא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא אלא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא אמר רבא האחד זה ואחד זה עצמו קנה נכסים לא קנה א״ל רב אדא בר מתנה לרבא כמאן כר״ש דאמר פלגינן דיבורא ה)דתנן והכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר״ש אומר

לעולם

כקונה בפרוארי ירושלים. לקמיה מפרש לה: בפרוורי. בהפרבלא רוקרי״ש בלע״ז: כיבוש יחיד. דוד שלא היו כל ישראל ביחד כדרך שהיו בכבוש יהושע שהיו כולם וכבשוה לצורך כל ישראל קודם חלוקה אבל דוד לא כבש אלא לצורכו: בשידה תיבה ומגדל. ונושאים אותה באויר ומשא״כ בארץ העמים ורבי היא: רבי מטמא. קסבר אהל זרוק לא שמיה אהל הכי מפרש בעירובין (א) אהל המטלטל אינו אהל בשעת טלטולו הילכך חלילה דקא מפסיק האי אהל בינו לאויר ארץ העמים לאו חלילה היא ואשמעינן האי תנא דסוריא לעיל דאפי׳ רבי לא קא מטמא אלא בארץ העמים: דגזרו על גושה. מגע ומשא ולא אהל כגון אם האהיל עליו כדאמרי׳ בפ׳ ב׳ דאהלות (מ״ג): ועל אוירה. שיהא הנכנס לאוירה טמא ואפי׳ לא נגע ולא הסיט את גושה. אבל סוריא על גושה גזרו מגע והיסט אבל על אוירה לא גזרו והאי לא נגע ולא הסיט: בפרוורי. כפילבי רוקרי״ש בלע״ז: אונו. שטר מכירה כמו והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו (כ״ב דף נג.): אפי׳ בשבת. אם לקחה מן העובד כוכבים ורוצה ליילך לדרכו בשבת: כדאמר רבא. במסכת שבת (דף קכט. ו)): משום ישוב ארץ ישראל. לגרש עובדי כוכבים וליישב ישראל בה: עבד שהביא גיטו. ממדינת הים וצריך לומר בפני נכתב כאשה המביאה גיטה דאמרינן במתני׳ (לקמן דף ט.) אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליך ומביא: עצמו קנה. דנאמן הוא על שחרורו לומר בפני נכתב ואין צריך עדים לקיימו: נכסים לא קנה. דבעי עדים כשאר קיום שטרות: כל נכסיי מהו. מי אמרינן עצמך ונכסיי תרי דבורי נינהו אבל כל נכסיי כיון דבחד דיבורא אתו ליה שחרור עצמו ומתנת נכסים כדקיימא לן לקמן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שהוא בכלל נכסים הילכך אי מהימן אהאי מהימן אהאי דלא פלגינן דיבורא או דלמא פלגינן: מידי דהוה אגט אשה. שנאמנת להביא את גיטה ולומר בפני נכתב: אחד זה ואחד זה. בין עצמך ונכסיי בין כל נכסיי: הכותב כל נכסיו לעבדו. כגון כל נכסיי נתונין לך: יצא בן חורין. שאף הוא בכלל נכסים וכל שאר נכסים נמי קנה: שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. קרקע לאו דוקא כדאמר בבבא בתרא בפ׳ מי שמת (דף קנ.): לא יצא בן חורין. דבשלמא רישא דלא גלי דעתיה דנחית לשיורא לא אמרינן דשייר אבל הכא דנחית לשיורא אמרינן לדידיה נמי שייר וכי אמר כל נכסיי (ב) לך אשאר נכסים קאמר ולאתפוסי ליה קאתי ולא שחרריה כיון דלא אמר ליה עצמך ונכסיי:

לעולם

בשידה תיבה ומגדל. פירש בקונט׳ מה שאין כן בארץ העמים ורבי היא ונראה שרוצה לפרש שידה תיבה ומגדל דוקא ולהכי לא מצי לאוקומי כר׳ יוסי בר רבי יהודה דהא הוא מטהר אפי׳ בארץ העמים ונכנס פי׳ כן דהא על כרחך שידה תיבה ומגדל לאו דווקא נקט אלא משום דנקט בברייתא אלא הוא הדין אפי׳ רוכב על הסוס כיון דסבר רבי אהל זרוק לא שמיה אהל כדפירש בקונטרס ולכאורה דמסיק דבסוריא על אוירה לא גזרו ואם כן כר׳ יוסי נמי אתיא והרוצה ליכנס לה בטהרה היינו בקרון או רוכב על הסוס מה שאין כן בארץ העמים דטמא וכן משמע הלשון קצת דקאמר ואפי׳ רבי לא קא מטמא כו׳ ומשמע כרבי יוסי אתיא בפשיטות טפי ומיהו על כרחך כר׳ יוסי נמי לא אתיא אלא מטעם דמסיק אליבא דרבי דדוקא ארץ העמים משום דגזרו על אוירה ועל גושה כו׳: **אלא** בארץ העמים דגזרו על גושה ועל אוירה. והא דמיבעי לן בנזיר בפרק כ״ג (דף נד:) ארץ העמים משום גושה גזרו עליה או משום אוירה גזרו הכי פירושו משום גושה משום דמאהיל על הגוש הוא ועשאוהו חכמים כמאהיל על המת ויכול להכנס שם בשידה תיבה ומגדל או דילמא על האויר עצמו ולא יוכל להכנס שם בשום ענין והכא בשמעתא על גושה היינו על מגע גושה ועל אוירה או משום מאהיל על הגוש או משום אוירה ממש: **דגזרו** על גושה ועל אוירה. הקשה הרב ר׳ יעקב דאורלינ״ש דבמסכת אהלות (פי״ב משנה ג) תנן ואלו מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל עצם כשעורה וארץ העמים ותירץ דמיירי בעפר הבא מחוצה לארץ לארץ והמאהיל עליו דלא מטמא דמשום אויר עצמו גזרו ולא משום מאהיל על הגוש ואין לשון ארץ העמים משמע כן אך יש לומר דמיירי כגון שיש דף או גשר שראשו אחד בארץ וראשו השני בחוצה לארץ ומונחים כלים תחת ראשו שבארץ דאין מביא טומאה עליהן וטהורין אי נמי אי משום מאהיל על הגוש גזרו עליה איכא לאוקמי כר׳ שמעון דאמר ו)קברי עובדי כוכבים אין מטמאין באהל ולא החמירו על ארץ העמים יותר מקברי עובדי כוכבים עצמו ועוד תירץ רבינו תם דההיא משנה קודם שגזרו על אוירה כדאמרינן בפרק קמא דשבת (דף טו:) דמעיקרא גזרו אגיעת גושו ותו לא ז): **אע״ג** דאמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו רבנן. אבל משום מצוה אחרת לא הייני מתירין אמירה לעובד כוכבים במלאכה דאורייתא כדמוכח בפרק הדר (עירובין דף סח.) ההוא ינוקא דאשתפיך חמימיה אתו לקמיה דרבא אמר להו לשיילו לאימיה אי צריכה ניחיימו ליה אגב אימיה ולכאורה משמע דביום המילה היה שהיו צריכין לחממו כדי למולו וקודם המילה היה דאי לאחר המילה מסוכן הוא ובלא אימיה מחללין עליו שבת וע״י עובד כוכבים איירי התם כדפי׳ שם בקונט׳ וכן פי׳ ר״ח כדאמרינן בפרק מפנין (שבת דף קכט.) דחיה משבעה עד שלשים אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת והא דאמר בסוף מפנין עד מתי פתיחת הקבר אביי ט)(משמיה דרב יהודה) אמר שלשה ורבא משמיה דרב יהודה אמר ז׳ ואמרי לה ל׳ לא נחלל עליה שבת קאמרי ופליגי אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וכולהו ס״ל כנהרדעי דאמרי חיה ג׳ שבעה שלשים ודוחק לומר דמעת לעת בעינן והא עובדא הוה תוך ז׳ של מעת לעת והא דאמר התם לעיל באידך ינוקא דאישתפיך חמימיה ואמר להו רבה נייתו ליה חמימי מגו (ג) ביתיה ומוקי לה על ידי עובד כוכבים ודאי איסורא דרבנן שרי בחצר שלא עירבו משום מצות מילה אבל איסורא דאורייתא כגון לחמם לו חמין אסור ואין ללמוד מכאן היתר לומר לעובד כוכבים להביא ספר בשבת דרך כרמלית דלא דמי דדוקא משום מילה דהיא גופה דחיא שבת התירו ומיהו בהלכות גדולות משמע דאפי׳ איסורא דאורייתא שרי על ידי עובד כוכבים לצורך מילה שפירש דליתו מתוך ביתא דרך רה״ר לפי זה הא דקאמר נחים ליה אגב אימיה טעמה תוך ז׳ ואמרה צריכה אני שמחללין עליה שבת י) ונראה דלא יתכן לומר דנחים ליה ע״י ישראל דע״י ישראל היה אסור להרבות בשביל קטן כדאמר בפ״ק דחולין (ד׳ טו:) המבשל לחולה בשבת אסור לבריא גזירה שמא ירבה בשבילו אבל ע״י עובד כוכבים ניחא דשרי להרבות ושמא דוקא לצורך המילה הוא דשרי אבל לצורך דבר אחר אפילו ע״י עובד כוכבים אסור להרבות והא דתנן בפ״ב דביצה (דף כא:) לא יחם אדם חמין לרגליו אלא א״כ ראויין לשתיה ואמרי׳ נמי בגמרא דביצה (ד׳ יז.) ממלאה אשה קדירה בשר אע״פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת וכן ממלא נחתום חבית של מים אע״פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד משום שמחת יום טוב התירו חכמים להרבות כ): **הדר** אמר אביי. פי׳ לא משום קושיא דרבא חזר בו דאביי לא חשיב ליה פירכא דסבר לא פלגינן דיבורא דלקושיא דרבא לא משני מידי אלא נראה לו סברא לומר טפי דבתרוייהו לא קנה דיד בעל השטר על התחתונה:

לעולם

עין משפט נר מצוה

לט א מיי׳ פי״א מהל׳ טומאת מת הל״ו:

מ ב מיי׳ שם הל״ה:

מא ג מיי׳ פ״ו מהל׳ שבת הל׳ יא:

מב ד ה מיי׳ פ״ו מהל׳ עבדים [הל״א] הל״ב סמג עשין פו טוש״ע יו״ד סי׳ רסז סעיף ט:

מג ו מיי׳ שם [ופ״ב מהל׳ זכיה הלע״ו] סמג שם טוש״ע שם סעיף נו [וח״מ סי׳ רמט סעיף ד]:

◆

מוסף רש״י

כיבוש יחיד. דוד כיבשה ולא היו כל ישראל שם והיא ארם צובה (לקמן מז.). הנכנס לארץ העמים. ארץ העמים מטמא באהל (עירובין ל:). בשידה. מרכבת נשים, עגלה עשויה כקופסא (שם). ומגדל. מצטי״ל (שם). דאמירה לעובד כוכבים שבות. מדרבנן (ב״מ צ.). הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין. שהרי העבד בכלל נכסים ומאחר שהקנה לעבד את גופו עם שאר נכסים (רשב״ם ב״ב קמט:). שייר קרקע כל שהוא. דכתב חוץ מן הקרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין. דלא ידעינן אי קרקע שייר ובכל כל שהוא אמרינן האי שייר, וכיון דקרקעות לא קנה, לגופיה נמי לא קנה, דלא פלגינן דיבורא, הואיל ובחד דיבורא אקני ליה גופיה ונכסים, ופלגא דיבורא לא איקיים, אידך פלגא נמי לא מקיים (לקמן מב.) או: שהעבד הוקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם, והאי קרקע כל שהוא איכא למימר שעל העבד הוא אומר ונמצא שאינו בן חורין, וגם הנכסים לא קנה, וה״ה אם אמר חוץ ממטלטלין כל שהוא, כדמפרש ר״ח לקמיה שעצמו המטלטלין שיור אלא העבד, דדלמא האי עבד הוא המטלטלין ששייר, דעבדא מיטלטל, אבל אם אמר כל נכסי נתונים לך חוץ משדה פלוני, הרי הוא בן חורין, שהעבד אינו בכלל אותו שדה שפירש (ב״ב שם).

◆

תוספות רי״ד

ת״ר הקונה שדה בסוריא כקונה בפרוורי ירושלים למאי הלכתא אמר רב ששת לומר שכותבין עליו אונו אפילו בשבת פי׳ שטר מכירה [כמו] והיו אונות ושטרות יוצאים על שמו: משום ישוב א״י פי׳ לגרש כנענים לישב בה ישראל מותר: בשבת ס״ד אלא כדאמר רבא אומר לכנעני ועושה הכא נמי אומר לכנעני ועושה ואע״ג דאמירה לא״י שבות משום ישוב א״י לא גזור רבנן ואע״ג דחכמים העמידו דבריהם במקום עשה ה״מ שבות הנעשה ע״י ישראל כגון הזאה שבות שאינה נדחית מפני הפסח כדאמרי׳ כאלו דברים בפסחים והכא במקום שלא נעשה ע״י ישראל במבטל עשה אבל אמירה לא״י שבות שאין ישראל עושה שום מעשה אלא דבור בעלמא דוחה שבות זה אצל מצוה כדאמרי׳ בבי מילה בהדדי עם הנכרי בההוא ינוקא דאישתפיך חמימיה אתו לקמיה בו

דרבה (שיחרון) (שיביאון) ע״י נכרי ורצה אביי להקשות לו הזאה שבות ואינה דוחה הזאה מפני הפסח אף אמירה לנכרי שבות נמי לא תדחה מפני מילה וא״ל רב יוסף ולא שנא לך בין שבות שיש בו מעשה לשבות שאין בו מעשה שבות הנעשה ע״י מעשה ישראל כגון הזאה וכיוצא בה העמידו חכמים דבריהם במקום כרת אבל אמירה לנכרי שאין שם מעשה ע״י ישראל אלא אמירה בלחוד לא העמידו דבריהם במקום מצוה (עיי׳ בעי׳ יז בס׳ המכריע): ת״ר עבד שהביא גיטו ממדינת הים צ״ל בפני נכתב ובפני נחתם כאשה המביאה גיטה. פי׳ דאמרי׳ במתני׳ א׳ גיטי נשים ואחד שחרור עבדים שוין למוליך ולמביא וכתיב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה. פי׳ המורה דנאמן הוא על שחרורו

מסורת הש״ס

א) [לקמן מז. מו: ע״ז כא.], ב) עירובין ל: נזיר נה. חגיגה כה., ג) ב״ק פ., ד) [שבת קל. עירובין סח: ב״ק פ: ב״מ צ.], ה) לקמן מב. ב״ב קמט: פאה פ״ג מ״ח, ו) [לשונו שם ובכלה כב. איתא רב המנונא], ז) [יבמות סא.], ח) [ועי׳ תוס׳ שבת טו: ד״ה ואוירה], ט) [לשונו שם לימא], י) ואיירי ע״י ישראל. רש״ל, כ) [ועי׳ באריכות בתוס׳ ב״ק פ: ד״ה אומר].

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה רבי מטמא וכו׳ מפ׳ בעירובין נ״ב סוף ד׳ ל: (ב) ד״ה לא יצא וכו׳ כל נכסיי נתונין לך אשאר: (ג) תוס׳ ד״ה אע״ג וכו׳ חמימי מגו ביתאי ומוקי לה וכו׳ דרבנן בחצר שלא עירבו שרי משום:

◆

לעזי רש״י

רוקרי״ש [רוקיד״ש]. רוכסויות, מחוזות.

◆

תוספות רי״ד (המשך)

לומר בפני נכתב ואין צריך עדים לקיימו נכסים לא קנה דבעי עדים לקיים כשאר קיום שטרות ואינו [נ״ל] (צ״ל) דאשה המביאה [את] גיטה שהיא צ״ל בפני נחתם מוקמינן לקמן בשלהי פרקין כגון דאמר לה את תהי שליח להולכה עד דמטית לבי״ד פלוני וכדי שלא תחלוק בשליחות כדאמרן לעיל הצריכוה לומר בפני נכתב ובפני נחתם אבל אם הביאה גיטה ואמרה כי בעלה נתנו לי לעצמיתות אינה צריכה לומר כלום והיא נאמנת לומר כי בעלי נתנו לי ולא חיישינן לזיופא פי׳ שמא היא זייפתו דהכי אמרינן לקמן אשה כי מטי גיטה לידה אינגרשא לה פי׳ למה היא צריכה לומר בפני נכתב ובפ״נ אלמא כל זמן שמוציאה גיטה ואומרת כי בעלי גירשני בזה אינה צריכה לומר כלום וב״ד מאמינין לה ומשיאין אותה והי״א נמי עבד שהביא גיטו ואמר כי רבי נתנו לי ושחררני נאמן הוא ומהדרים אותו בישראלית ואינו צ״ל כלום ולא חיישינן שמא הוא זייפו אלא נאמן לומר רבי נתנו לי כמו שהאשה נאמנת בגיטה אבל בנכסים אינו נאמן עד שיקיים החתימה דחיישינן לזיופא דדוקא גבי אשה הקלו חכמים ולא חשו לזיופא דידה משום עיגונה ועבד נמי איתקש לאשה אבל בנכסים חיישינן לזיופא ועד שלא קיים שטרו אינו זוכה בנכסים ואינו נאמן הוא עצמו לקיים שטרו כמו שנאמנת האשה כשמביאה גיטה דהתם משום עיגונה הימנוה רבנן לחוד כבי תרי והימנוה לאשה עצמה מה שאין כן בקיום שטרות. איבעיא להו כל נכסי קנויין לך מהו. פי׳ כשאמר (פרא כשהיה כתוב כשטר) עצמך ונכסיי הם שני דברים וכל א׳ וא׳ נידון בדינו אבל כשאמר כל נכסיי קנויין לך כלל העבד עם שאר כל הנכסים על עצמו אינו צריך לקיימו דומיא דגט אשה שקבלתו לחלוטין ועל הנכסים צריך לקיימו דומיא כשטר בעלמא ויהיה בן חורין כדאמרי׳ לקמן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין הילכך אי מהימן אהאי מהימן נמי אהאי ולא פלגינן דבורא או דלמא פלגינן מידי דהוה אגט אשה שנאמנת להביא גיטה ולומר בפני נכתב היאך אנו דנין אותם אמר אביי מתוך שלא קנה א) עצמו לא קנה נכסי׳ ולא פלגינן דבורא א״ל רבא בשלמא נכסים לא קנה מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא אלא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא אמר רבא א׳ זה וא׳ זה עצמו קנה נכסים לא קנה דפלגי׳ דבורא והילכתא כרבא:

א) נראה דל״ל מתוך שלא קנה נכסים לא קנה עצמו ולא פלגינן.